

OPETUSSUUNNITELMA

Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto

Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisala, artesaani

Tutkinnon oppilaitoskohtainen
opetussuunnitelma koskee

- näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta
- oppisopimuksen tietopuolisia opintoja

Tutkinnon oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma

Tutkintokohtainen opetussuunnitelma on tarkoitettu käytettäväksi yhdessä tutkinnon perusteiden ja Etelä-Savon ammattiopiston pedagogisen ohjelman kanssa.

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	2
1 KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUSALAN PERUSTUTKINTO	4
1.1 Ammattialan kuvaus.....	4
1.2 Tutkinnon muodostuminen.....	5
1.3 Tutkinnon rakenne ja tutkinnon osien tarjonta Etelä-Savon ammattiopistossa.....	6
1.4 Tutkinnon osien suorittamisjärjestys ja toteutustavat	7
1.5 Alan ammatit – opintopolkuesimerkkejä	7
2 AMMATILLISET TUTKINNON OSAT	9
2.1 Pakolliset tutkinnon osat.....	9
2.1.1 Asiakaslähtöinen valmistaminen (15 osp).....	9
2.1.2 Kulttuurilähtöinen valmistaminen (15 osp)	11
2.2 Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisalan, artesaani, pakolliset tutkinnon osat	14
2.2.1 Tuotteen suunnittelu (15 osp)	14
2.2.2 Tuotteen valmistaminen (45 osp)	16
2.4 Valinnaiset tutkinnon osat	19
2.4.1 Asiakaspalvelu ja myyntityön toteuttaminen (15 osp)	19
2.4.2 Kulttuurin soveltaminen käsityöhön (15 osp)	21
2.4.3 Ohjaustoiminnan toteuttaminen (15 osp)	23
2.4.4 Palvelun tuotteistaminen (15 osp).....	26
2.4.5 Sisustustyön tekeminen (15 osp)	28
2.4.6 Stailaaminen (15 osp).....	30
2.4.7 Taidekäsityön tekeminen (15 osp)	32
2.4.8 Tilaustyön valmistaminen (15 osp)	34
2.4.9 Tuotekehitysprosessiin osallistuminen (15 osp).....	36
2.4.10 Tuotteen valmistaminen käsityönä (15 osp).....	38
2.4.11 Yritystoiminnan suunnittelu (15 osp).....	41
2.4.12 Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta	42
2.4.13 Tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta.....	42
3 YHTEISET TUTKINNON OSAT	43
4 VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT	43
5 TUTKINTOA YKSILÖLLISESTI LAAJENTAVAT TUTKINNON OSAT	43
6 KAIKKIA PERUSTUTKINTOJA KOSKEVIA YHTEISIA OHJEITA	43
6.1 Arviointi.....	43
6.2 Työssäoppiminen.....	46
6.3 Ohjaus	46

Liitteet [Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon perusteet 2015](#) (Opetushallitus)

www.esedu.fi –sivuston [Opetussuunnitelmat](#)-alasivulta löytyvät mm.

- Pedagoginen ohjelma liitteineen
- Ammattiosaamisen näyttöjen toteutus- ja arviointisuunnitelmat
- Näyttötutkintotoiminnan suunnitelma

Etelä-Savon ammattiopiston ammatillisen perustutkinnon suorittamista ohjaa **tutkintokohtainen opetussuunnitelma**. Tämä opetussuunnitelma on tarkoitettu sekä ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoille että perustutkintoa näyttötutkintona suorittaville. Opetussuunnitelma perustuu **tutkinnon perusteisiin**, joka on Opetushallituksen antama määräys koulutuksen järjestäjille. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 630/1998 (muutos 787/2014) mukaan Opetushallitus määrää perustutkinnon perusteissa tutkintonimikkeet, tutkinnon muodostumisen, tutkintoon sisältyvät tutkinnon osat sekä tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ja osaamisen arvioinnin. Jokaisesta tutkinnon osasta on linkki OPH:n [ePerusteet](#)-palveluun, josta saa tarkat tiedot tutkinnon osan arviointikriteereistä.

Opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa sisältää mm. ammattialan kuvauksen, tutkinnon muodostumisen, tutkinnon rakenteen ja tutkinnon osien tarjonnan, suorittamisjärjestyksen ja toteuttamistavat, esimerkkejä opintopoluista sekä kaikkia perustutkintoja koskevia yleisiä ohjeita. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä opettajien, työelämän edustajien ja opiskelijoiden kanssa, ja sen on vahvistanut oppilaitoksen johtoryhmä. Kaikkien perustutkintojen opetussuunnitelmat ovat nähtävillä oppilaitoksen internetsivujen (www.esedu.fi) [Opetussuunnitelmat](#)-alasivulla.

Tutkintokohtaiset opetussuunnitelmat ovat osa Etelä-Savon ammattiopiston Pedagogista ohjelmaa, joka toimii samalla oppilaitoksen **tutkintokohtaisten opetussuunnitelmien** lakisääteisenä **yhteisenä osana**. Pedagoginen ohjelma sisältää pedagogisen toiminnan ja kehittämisen linjaukset sekä ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan koulutuksen opetussuunnitelmaa koskevat lakisääteiset päätökset. Ohjelman kokonaisuuteen kuuluu tämän asiakirjan lisäksi erilaisia opetuksen järjestämistä koskevia suunnitelmia.

Kullekin peruskoulutuksena tutkintoa suorittavalle opiskelijalle laaditaan opetussuunnitelman pohjalta oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelma (HOPS). HOPS on opiskelun suunnitteluun, yksilöllisiin valintoihin, opinnoissa etenemiseen liittyvä asiakirja Wilmassa. Opiskelija saa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadintaan ja sen toteutumisen seurantaan ohjausta sekä ryhmänohjaajalta että opinto-ohjaajalta. Opiskelijaa tekee HOPSissa omaa oppimistaan koskevia päätöksiä ja sitä voi tarvittaessa muuttaa ja muokata opintojen edetessä.

Jokaiselle näyttötutkinnon suorittajalle laaditaan henkilökohtaistamisen suunnitelma, joka käsittää hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisen. Henkilökohtaistamisen suunnitelma dokumentoidaan Wilmaan.

Oppisopimusopiskelijoille tehdään henkilökohtainen opiskeluohjelma, HEO.

1 KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUSALAN PERUSTUTKINTO

1.1 AMMATTIALAN KUVAUS

Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto sisältää työ-, elinkeino- ja kulttuurielämästä lähtöisin olevia ammattialoja, jotka eroavat toisistaan materiaalin ja/tai erityisosaamisen perusteella. Etelä-Savon ammattiopistossa on seuraavat ammattialat: metalli-, puu-, tekstiili-, ja vaatetusala.

Käsi- ja taideteollisuusalan ammattilaiset toimivat useilla palvelun ja valmistuksen toimialoilla eri ammateissa joko toisen palveluksessa, yrittäjänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana. Alan yritystoiminta perustuu osaamiseen, laatuun ja yksilöllisiin tuotteisiin tai palveluihin. Yritykset ovat tyypillisesti pieniä, ja verkostoituminen mukaan lukien alihankinta on toiminnalle luonteenomaista. Käsi- ja taideteollisuusalan ammattilaiset voivat toimia tuotantoprosessin eri vaiheissa. Raja käsityön, taideteollisuuden ja taidekäsityön välillä ei ole selkeää, joten alan tuotteet ulottuvat käyttöesineistä ja erilaisista palveluista taideteoksiin.

Alan tyypillisiä työtehtäviä ovat laadukkaiden käsityötuotteiden valmistus, suunnittelu ja muotoilu, korjaaminen ja restaurointi, ohjaus- ja palvelutehtävät sekä erikoistuneet myyntitehtävät. Käsi- ja taideteollisuusalan ammattilainen hallitsee ammattialansa materiaalit, työvälineet ja työmenetelmät laaja-alaisesti. Työssä ja työskentelyssä korostuvat asiakaslähtöisyys ja yksilöllisyys, esteettinen ja luova osaaminen, tyyli- ja laatutietoisuus, korkeatasoinen suunnittelu ja valmistus, yhteistyökyky, yrittäjämäinen asenne työhön sekä valmius jatkuvasti kehittää ja jakaa omaa osaamista. Työ edellyttää usein verkostoitunutta yhteistyötä suunnittelijoiden, asiantuntijoiden ja toisten alan ammattilaisten kanssa.

Käsityön tekeminen ja taidon kehittyminen voi olla myös asiakkaalle kuntoutusta, elämys tai uutta sisältöä elämään antava taito, joten kasvava harrastustoiminta sekä Etelä-Savon matkailu- ja hyvinvointipalveluiden huomioiminen lisäävät alan ammattilaisten ohjaustehtäviä. Muutosherkkyys sekä tuotteiden ja palveluiden huolellinen tuotteistaminen lisäävät alan ammattilaisten kykyä tunnistaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Käsi- ja taideteollisuusalan mahdollisuuksia ja vahvuuksia ovat luovuuden, esteettisyyden, tekemisen taidon ja ympäristömyönteisyyden arvostus. Teknologian kehitystä hyödynnetään alalla mm. suunnittelussa ja valmistuksessa sekä sähköisenä kaupankäyntinä.

Käsi- ja taideteollisuusosalalla toimitaan suomalaisen kulttuurin ylläpitämiseksi ja edelleen kehittämiseksi kansainvälistyvässä maailmassa. Tavoitteena on luoda viihtyisä, esteettinen, toimiva ja terveellinen tuotemaailma ja ympäristö. Tuotteiden ja palveluiden korkea laatu, toimivuus, taloudellisuus, kestävyys, kauneus sekä sopusointu valmistajan, käyttäjän ja ympäristön välillä tukevat kulttuurista, sosiaalista, ekonomista ja ekologista kestävää kehitystä. Ympäristömyönteinen ja asiakaslähtöinen tuotteen suunnittelu, tuotteiden elinkaaren huomioiminen ja kestävä raaka-aineiden valinnat sekä valmistus ovat käsi- ja taideteollisuusosalalla sekä arvoja että kilpailuvaltteja. Toiminnan lähtökohtana on asiakaslähtöinen palveluhenkisyys ja tuloksellinen yhteistoiminta.

Käsi- ja taideteollisuusosalalla arvostetaan ihmisen kokonaisvaltaista kehitystä, vastuullisuutta, aloitteellisuutta, omatoimisuutta, luovuutta, yksilöllisyyttä ja yhteistyökykyisyyttä. Alalla korostuu käsillä tekemisen taito sekä perinteisten työmenetelmien ja työtapojen kehittäminen ja

ylläpitäminen. Kansainvälistyvässä ympäristössä tarvittavia ominaisuuksia alan toimijoilla ovat viestintä ja mediaosaaminen sekä kieli- ja kulttuuriosaaminen. Yrittäjämäinen toiminta edellyttää kustannustietoisuutta ja taloudellisuutta, markkinointiosaamista, liiketoimintamahdollisuuksien tunnistamista ja asiakaslähtöistä vuorovaikutteista palveluosaamista.

Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto sisältää kaksi osaamisalaa

- tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisalan ja
- ympäristön suunnittelun ja rakentamisen osaamisalan.

Etelä-Savon ammattiopistossa on tarjolla tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisala, jota voi opiskella näyttötutkintona.

Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon suorittaneella artesaanilla on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet ammattialansa eri tehtäviin sekä jatko-opintoihin. Lisäksi hänellä on erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito yhdellä tutkinnon osa-alueella siten, että tutkinnon suorittanut voi sijoittua työelämään, suoriutua ammattialansa tehtävistä myös muuttuvissa oloissa sekä kehittää ammattitaitoaan.

Artesaanilla on monipuolinen ammattitaito, ja hän osaa soveltaa oppimiaan taitoja ja tietoja vaihtelevissa työelämän tilanteissa sekä nähdä työnsä osana ympäristöä ja suurempia tehtäväkokonaisuuksia. Hän osaa ottaa työssään huomioon lähialojen ammattilaisten tehtävät. Artesaani on luotettava, laatu tietoinen, esteettisyyttä ymmärtävä, oma-aloitteinen sekä asiakaspalvelu- ja yhteistyöhenkinen. Hän tekee työnsä ammattialaa koskevan lainsäädännön ja määräysten mukaisesti. Toiminta edellyttää laadunhallinnan, kuluttajansuojan sekä malli- ja tekijänoikeuden tuntemista. Artesaanilla on yrittämisen perusvalmiudet ja hän työskentelee kestävän ja terveen yritystoiminnan periaatteita noudattaen. Hän toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti, asiakaslähtöisesti, tyyli- ja laatu tietoisesti. Hän osaa toimia kustannustietoisesti ja taloudellisesti.

Kansainvälisesti toimivan artesaanin taitoja ovat kielitaito, kohdemaan kulttuurin ymmärtäminen, palvelualltius ja erilaisiin oloihin mukautuminen. Artesaani toimii suomalaisen kulttuurin ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi kansainvälistyvässä maailmassa. Alalle tyypillinen verkostoituminen edellyttää mm. vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, verkostoitumisen mahdollisuuksien tunnistamista sekä kykyä toimia verkostoissa avoimesti ja luottamusta lisäten. Hänellä on myös edellytykset kehittää itseään ammatissaan.

1.2 TUTKINNON MUODOSTUMINEN

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä (osp).

Perustutkinto muodostuu

- ammatillisista tutkinnon osista (135 osaamispistettä),
- yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä) ja
- vapaasti valittavista tutkinnon osista (10 osaamispistettä).

Näyttötutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista.

Tutkintojen osittainen rakenne mahdollistaa tutkinnon osien suorittamisen myös muissa oppilaitoksissa, mutta Etelä-Savon ammattiopisto ei pääsääntöisesti vastaa niistä aiheutuvista järjestelyistä ja kustannuksista, lukuun ottamatta lukio-opintoja.

Tutkinnon rakenteen kuvaus löytyy tutkinnon perusteista ja Opetushallituksen ylläpitämästä opintopolku.fi ePerusteet –palvelusta:

- ammatillinen aikuiskoulutus (näyttötutkinto): [Tutkinnon muodostuminen](#)

1.3 TUTKINNON RAKENNE JA TUTKINNON OSIEN TARJONTA ETELÄ-SAVON AMMATTIOPISTOSSA

Seuraavassa taulukossa esitetään tutkinnon rakenne ja tutkinnon osien tarjonta Etelä-Savon ammattiopistossa. Muodostumistaulukon numerointi noudattaa tutkinnon rakennetta kuvaavan taulukon ja tämän tutkintokohtaisen opetussuunnitelman numerointia.

Tutkinnon rakenne ja tutkinnon osien tarjonta Etelä-Savon ammattiopistossa	Osaamispisteet (osp)	Ammatillinen peruskoulutus	Näyttötutkinto
<i>Osaamispisteet koskevat vain ammatillista peruskoulutusta. Näyttötutkinnot muodostuvat vain ammatillisista tutkinnon osista. Taulukon numerointi noudattaa tutkinnon perusteiden numerointia.</i>			
KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUSALAN PERUSTUTKINTO, artesaani	180		
2 Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon ammatilliset tutkinnon osat	135	-	x
2.1 Pakolliset tutkinnon osat	30	-	x
2.1.1 Asiakaslähtöinen valmistaminen	15	-	x
2.1.2 Kulttuurilähtöinen valmistaminen	15	-	x
2.2 Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisalan pakolliset tutkinnon osat	60	-	x
2.2.1 Tuotteen suunnittelu	15	-	x
2.2.2 Tuotteen valmistaminen	45	-	x
2.4 Valinnaiset tutkinnon osat	45	-	x

2.4.1 Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen	15	-	x
2.4.2 Kulttuurin soveltaminen käsityöhön	15	-	x
2.4.3 Ohjaustoiminnan toteuttaminen	15	-	x
2.4.4 Palvelun tuotteistaminen	15	-	x
2.4.5 Sisustustyön tekeminen	15	-	x
2.4.6 Stailaaminen	15	-	x
2.4.7 Taidekäsityön tekeminen	15	-	x
2.4.8 Tilaustyön valmistaminen	15	-	x
2.4.9 Tuotekehitysprosessiin osallistuminen	15	-	x
2.4.10 Tuotteen valmistaminen käsityönä	15	-	x
2.4.11 Yritystoiminnan suunnittelu	15	-	x
2.5.12 Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, 10-15 osp		-	x
2.5.13 Tutkinnon osa ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta*		-	x

* Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan 15 osp.

1.4 TUTKINNON OSIEN SUORITTAMISJÄRJESTYS JA TOTEUTUSTAVAT

Opintotarjonta voi vaihdella lukuvuosittain ja paikkakunnittain.

Opintotarjonta suunnitellaan lukuvuosittain ryhmä- ja paikkakunta-kohtaisiin jaksotussuunnitelmiin.

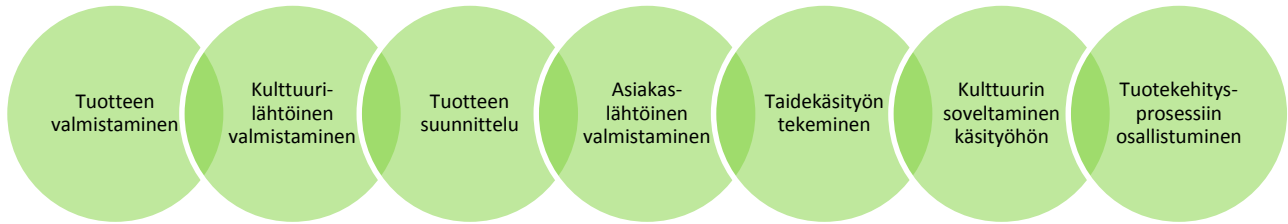
Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS), näyttötutkinnossa tutkinnon suorittajan henkilökohtaistaminen ja oppisopimuskoulutuksessa opiskelijan henkilökohtainen opiskeluohjelma vaikuttavat yksilöllisesti opintojen etenemisaikatauluun.

1.5 ALAN AMMATIT – OPINTOPOLKUESIMERKKEJÄ

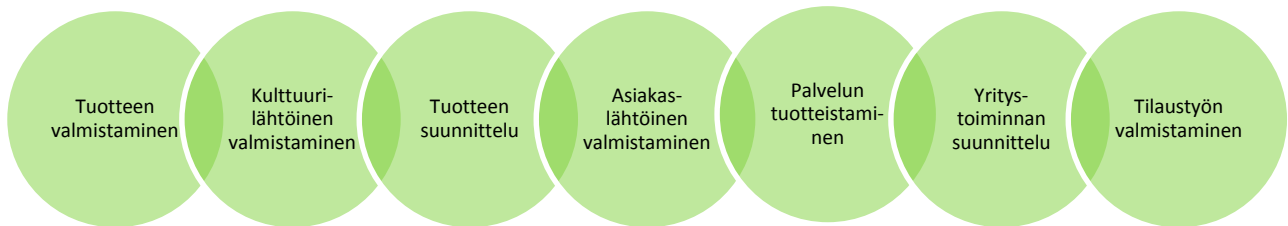
Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisala

Tuotteen suunnittelun ja valmistuksen osaamisalan suorittanut artesaani osaa toimia useilla palvelun ja valmistuksen toimialoilla eri ammateissa joko toisen palveluksessa, yrittäjänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana. Hän voi toimia alan valmistus-, tuotanto-, suunnittelu-, muotoilu-, korjaus-, restaurointi-, ohjaus-, palvelu- ja/tai myyntitehtävissä. Hän tuntee ammattialansa materiaaleja ja työtapoja laajasti ja erikoistuu valitsemiinsa ammattialan työtehtäviin. Hän pystyy toimimaan aloitteellisesti, avoimesti ja luottamusta lisäen yhteistyössä suunnittelijoiden, asiantuntijoiden ja toisten alan ammattilaisten kanssa. Hän osaa tuotteistamista ja markkinointia sekä tunnistaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia muuttuvassa yhteiskunnassa.

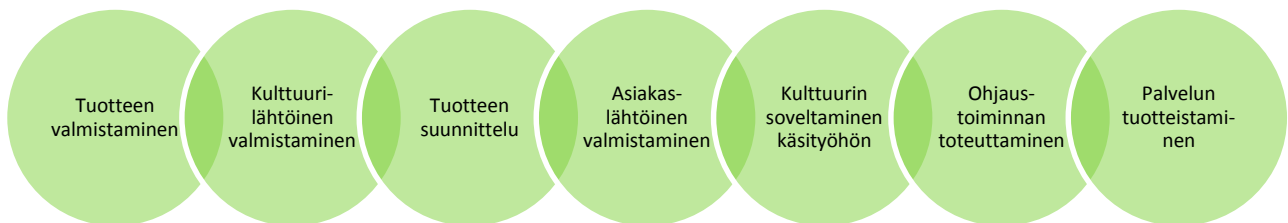
TAIDEKÄSITYÖLÄISEN POLKU

KÄSITYÖYRITTÄJÄN POLKU

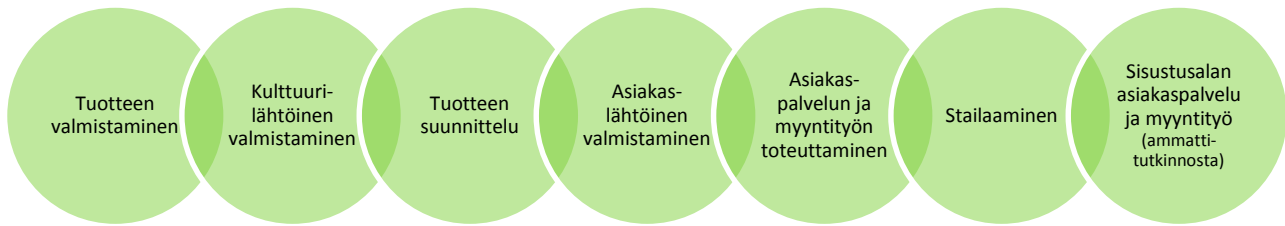
KÄSITYÖOHJAAJAN POLKU

SISUSTUSOSAAJAN POLKU

2 AMMATILLISET TUTKINNON OSAT

2.1 PAKOLLISET TUTKINNON OSAT

2.1.1 ASIAKASLÄHTÖINEN VALMISTAMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella omaa työtään
- valmistaa tuotteen tai palvelun
- arvioida ja kehittää omaa toimintaansa
- työskennellessään ottaa huomioon asetetut laatutavoitteet
- valita materiaalit
- laskea materiaalien kulutuksen
- tehdä hinta-arvion ja tarjouksen
- neuvotella asiakkaan kanssa
- esitellä toteutusvaihtoehtoja
- esitellä valintojen vaikutusta toteutukseen
- havainnollistaa tuotetta tai palvelua
- sopia asiakastapaamisista
- noudattaa työaikoja ja aikatauluja
- noudattaa työstä annettuja työturvallisuusohjeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla asiakaslähtöisen valmistuksen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:
[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](#)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.
Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Asiakastyön suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> ☐ asiakkaan hankinta ja asiakkaan tarpeiden ja tyylin tunnistaminen ☐ oman työn suunnittelu ja työsuunnitelman laatiminen ☐ ideointi ja luonnostelu, tyylien ja trendien tuntemus, ☐ asiakastapaamiset: neuvottelut asiakkaan kanssa tuotteelle asetettavista vaatimuksista ☐ eri toteutusvaihtoehtojen esittäminen ja havainnollistaminen ☐ keskustelu asiakkaan kanssa materiaalivalintojen vaikutuksesta tuotteen toimivuuteen, kestävyYTEEN, ulkonäköön, laatuun ja hintaan ☐ asiantuntijana toimiminen, erilaisen asiakkaan kohtaaminen, ongelmatilanteiden kohtaaminen ja ratkaiseminen sekä joustava toiminta ☐ materiaalin menekin laskeminen ☐ hinta-arvio tekeminen kokonais-kustannuksista ☐ työhön käytettävän ajan ja	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Asiakkaalle valmistettavissa tuotteissa ja erilaisissa projekteissa opitaan asiakkaan kohtaamista, tarpeiden ja toiveiden tunnistamista sekä valmistettavan tuotteen luonnostelua ja suunnittelua.</p> <p>Opitaan valmistamaan korkealaatuisia ja viimeistelyjä asiakastöitä, joissa on huomioitu tuotteen muoto, väri ja mittasuhteet.</p> <p>Lisäksi opitaan erilaisten vaihtoehtojen esittelyä asiakkaalle.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p> <p>Työssäoppien yrityksissä, joissa tehdään asiakas- ja tilaustöitä.</p>

	<p>aikataulun laatiminen ja noudattaminen sekä työturvallisuuden noudattaminen</p> <p>☐ tarjouksen tekeminen ja kustannusarvion laatiminen</p>	
Asiakastyön valmistaminen	<p>☐ tavoitteen mukainen muodoltaan, mittasuhteiltaan ja väritykseltään tasapainoinen viimeistely tuote tai palvelu</p> <p>☐ sopivat työmenetelmät ja –välineet, valmistus- ja toteutustekniikoiden tuntemus ja valinta, työvälineiden ja laitteiden tuntemus ja valinta</p> <p>☐ toteutukseen soveltuvat materiaalit, materiaalien tunteminen ja valinta sekä materiaalien hankinta</p> <p>☐ suunnitelmallinen työskentely ja työturvallisuudesta huolehtiminen</p> <p>☐ laatutavoitteet ja laadukas työn jälki sekä oman työskentelyn ja työn jäljen arviointi</p> <p>☐ sovitut aikataulut ja työajat sekä niiden noudattaminen</p> <p>☐ hinnoittelu</p> <p>☐ oman osaamisen syventäminen ja laajentaminen</p>	<p>Asiakkaalle valmistettavissa tilaustuotteissa ja erilaisissa projekteissa opitaan yrittäjämäistä toimintaa, yhteistyötä tiimissä toimien, verkostoitumista, laadukkaan ja viimeistellyn tuotteen valmistamista.</p> <p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm materiaaleista, toteutustekniikoista ja designista.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p> <p>Työssäoppien yrityksissä, joissa tehdään asiakas- ja tilaustöitä.</p>
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	

2.1.2 KULTTUURILÄHTÖINEN VALMISTAMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella ja valmistaa kulttuurilähtöisen tuotteen tai palvelun
- valita ja käyttää kulttuurilähtöisiä työmenetelmiä ja -välineitä
- hankkia asiantuntijan apua

- ratkaista ongelmatilanteita
- toimia ja tehdä ammattityötä eri kulttuuritaustaisten kanssa
- ilmaista asiansa ja tuoda esille erilaisia näkökantoja
- noudattaa tehtyjä sopimuksia
- noudattaa työaikoja ja aikatauluja
- noudattaa työstä annettuja työturvallisuusohjeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla kulttuurilähtöisen valmistuksen työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista: [Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](#)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti. Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Kulttuurilähtöinen suunnittelu	☐ ammattialan kulttuuritiedon hankkiminen ☐ kohderyhmän huomioiminen ☐ eri aikakausien tuotteiden ajoittaminen ja tunnistaminen ☐ eri aikakausien materiaalien ja rakenteiden ja tyylipiirteiden tunnistaminen	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Opinnot sisältävät tiedonhankinnan oppimista erilaisista lähteistä (Internet, kirjallisuus, alan lehdet), lähdeaineiston hyödyntämistä harjoitustöissä ja tutkimisissa.</p> <p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm yleiskatsaus</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ erilaisten näkökantojen rakentava esille tuominen työskenneltäessä yhdessä eri alojen ammattilaisten ja asiantuntijoiden kanssa ☐ tehtyjen sopimusten mukaan työskentely ja kulttuurierojen huomioiminen sopimuksissa ☐ annettujen työturvallisuusohjeiden noudattaminen 	<p>kulttuuriin ja kulttuurieroihin, eri aikakausien tyylipiirteisiin ja materiaaleihin.</p> <p>Harjoitustöissä perehdytään</p> <ul style="list-style-type: none"> - alan terminologiaan ja käsitteisiin, - käsitykseen käsityöläisyydestä, - paikalliseen ja globaaliin kulttuuriin sekä alakulttuureihin, - kulttuurin murrokseen, - designiin ja muotoiluun, - kulttuurihistoriaan, - vieraisiin kulttuureihin ja kansainvälisyyteen sekä - kohderyhmän tyyliin. <p>Opintoihin sisältyy myös vuosittain vaihtelevasti vierailuja museoissa, taidenäyttelyissä ja opintokäyntejä alan messuilla.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
<p>Kulttuurin soveltaminen tuotteen valmistamiseen</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ kulttuurilähtöisen tuotteen tai palvelun suunnittelu ja valmistus ☐ suunnitelmallisuus ja kustannustehokkuus ☐ työajat ja sovitut aikataulut ja niiden poikkeamisista neuvottelu ☐ oman työskentelyn ja tuotteen arviointi suhteessa tavoitteisiin ☐ kulttuurilähtöiset työmenetelmät ja -välineet ☐ asiantuntijan apu työn suunnittelun ja toteutuksen vaiheissa ☐ ammattialan perinteiset ja nykyisin käytössä olevat materiaalit ☐ elinkaariajattelun huomioon ottavat työmenetelmät, -välineet ja materiaalit ☐ ongelmanratkaisu ja valintojen sekä päätösten tekeminen 	<p>Opinnoissa kannustetaan yrittäjämäiseen otteeseen tuotteita valmistettaessa: opitaan kustannuslaskelmien tekoa, työajanseurantaa sekä lähdeaineiston käyttöä.</p> <p>Tuotteiden valmistuksessa harjaannutetaan motorisia taitoja, perehdytään perinteisiin tekniikoihin ja materiaaleihin sekä sovelletaan perinnetietoutta ja –taitoa tämän päivän moderneihin tuotteisiin.</p> <p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm elinkaariajattelusta, eri kulttuurilähtöisistä työmenetelmistä ja –välineistä sekä alan sopimuskäytänteistä.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p> <p>Työssäoppien opitaan ohjatusti ammattialan yrittäjältä ja mestarilta yrittäjyyttä,</p>

	☐ ammattityön tekeminen eri kulttuurialueilta tulevien kanssa	ammattialan kulttuurilähtöisiä työmenetelmiä ja –taitoja.
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	

2.2 TUOTTEEN SUUNNITTELUN JA VALMISTUKSEN OSAAMISALAN, ARTESAANI, PAKOLLISET TUTKINNON OSAT

2.2.1 TUOTTEEN SUUNNITTELU (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- toteuttaa ammattialan tavanmukaisia suunnitelmia
- dokumentoida suunnitteluprosessin
- käyttää suunnittelun ja dokumentoinnin työmenetelmiä, -välineitä ja materiaaleja
- valita valmistusmenetelmän, materiaalit ja tarvikkeet suunniteltuun tuotteeseen
- käyttää suunnitelmia vuorovaikutustilanteissa
- ratkaista suunnitelmien ongelmatilanteita
- noudattaa aikatauluja ja tehtyjä sopimuksia.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla tuotteen suunnittelun työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:

[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](#)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti. Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Tuotesuunnittelu prosessina	<ul style="list-style-type: none"> ☐ tuotesuunnitteluprosessin eri vaiheet ☐ esteettiset suunnitelmat ammattialan visuaalisen ilmaisun ja teknisen toteuttamisen keinoin ☐ suunnitteluprosessin dokumentointi ☐ suunnitelmat vuorovaikutustilanteissa ☐ visuaaliset, materiaaliset ja valmistusmenetelmälliset ratkaisut suhteessa tuotteen käyttötarkoitukseen, -ikään ja – ympäristöön ☐ ammattialan suunnitelmien tekemiseen sopivat työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit ☐ luonnoksien ja visuaalisten esityksien tekeminen ja lähdeaineistojen käyttö sekä, kuvien ja luonnosten tulkinta	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Opintoihin sisältyy piirtämisen ja sommittelun harjoittelua ja hahmo/pienoismallien valmistamista, vaihtoehtoisten materiaali- ja valmistusmenetelmien tutkimista.</p> <p>Reflektointia harjoitellaan oppimisryhmissä.</p> <p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm suunnitteluprosesseista, portfolion tekemisestä, tuotteen suunnittelusta ja ammattialan tuotteen valmistusprosessin suunnittelusta sekä käytännön harjoituksia kameran ja iPadin käytöstä.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Tuotteen valmistuksen suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ammattialan teknologian ja tietotekniikan käyttö suunnittelussa ☐ visuaalisessa ilmaisussa ammattialan tavan mukaisen väri-, muoto- tai tila-sommittelun käyttö ja oman luovuuden ja persoonallisen ilmaisun hyödyntäminen ☐ käsin ja koneella ammattialan tavan mukaisten visuaalisten esityksien laadinta, esimerkiksi tekniset piirrokset, mallit, materiaalinäytteet tai esityskuvat	<p>Harjoitustöissä opitaan käyttämään ammattialan teknologiaa. Tutustutaan maakunnassa olevaan teknologiaosaamiseen sekä toimintaympäristöihin.</p> <p>Opitaan käyttämään visuaalista ilmaisua, suunnittelemaan persoonallisia tuotteita tai tuotesarjoja, sekä huomioimaan tuotteen muoto, väri ja mittasuhteet.</p> <p>Oppimistehtäviä toteutetaan työelämä- ja asiantuntijayhteistyössä.</p>

	☐ tuotteen suunnitelmaan sopivien vaihtoehtoisten materiaalien ja tarvikkeiden etsintä, vertailu ja valinta sekä tuotteen toteuttamiskelpoisten valmistusmahdollisuuksien ottaminen huomioon ☐ väri-, muoto- tai tilasommittelun vaikutuksien ottaminen huomioon valittaessa ammattialan materiaali-, rakenne- ja työtaparatkaisuja ☐ suunnitelmien ongelmatilanteiden ratkaisu sekä valintojen ja päätöksiä tekeminen ☐ tehtyjen sopimusten mukaan työskentely sekä aikataulujen suunnittelu ja noudattaminen	Oppimistehtäviin sisältyy ryhmä- ja tiimityötaitojen oppimista. Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm tekijänoikeuksista, tuotevastuusta, tuoteinformaatiosta ja mallisuojausta. Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	

2.2.2 TUOTTEEN VALMISTAMINEN (45 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella omaa työtään
- valmistaa tuotteen
- valita työhön sopivat työmenetelmät ja työotteet
- valmistaa tuotteen käyttäen työohjeita ja –piirustuksia
- valita ja hankkia tuotteeseen materiaalit
- huoltaa työvälineitä
- tehdä työohjeita ja työpiirustuksia valmistamastaan tuotteesta
- viimeistellä tuotteen luovutuskuntoon
- käyttää turvallisia työmenetelmiä
- noudattaa työturvallisuusohjeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialan ammattitaitovaatimusten mukaisessa työtehtävässä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:
[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](http://Tutkinnon_osan_arviointitiedot_opintopolku.fi_ePerusteet-palvelussa)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.
 Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Artesaanin avaintaidot	<ul style="list-style-type: none"> ☐ oman työn suunnittelu ☐ tarkoituksenmukaisen työsuunnitelman tekeminen ☐ suunnitelmien muuttaminen tarpeen vaatiessa ☐ yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa toimiminen ja oma-aloitteisesti työyhteisön toiminnan edistäminen ☐ työympäristön viihtyvyyden kehittäminen, riskien välttäminen työssä ja työyhteisön muiden jäsenten ottaminen huomioon 	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm alan termistö ja käsitteet sekä työpiirustukset ja –ohjeet.</p> <p>Harjoitustöissä opitaan käyttämään ammattialan koneita, laitteita ja työvälineitä sekä informaatioteknologiaa.</p> <p>Lisäksi opinnoissa kiinnitetään erityistä huomiota työympäristön siisteyteen ja työturvallisuuteen.</p>
Perustekniikat ja materiaalit	<ul style="list-style-type: none"> ☐ työhön sopivien työmenetelmien ja työotteiden valinta sekä niiden käyttäminen tarkoituksenmukaisesti ja turvallisesti erilaisissa työtilanteissa ☐ työhön sopivien työvälineiden, koneiden ja laitteiden valinta sekä käyttäminen, kunnossapito ja huolto 	<p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm. materiaalien tuntemus, rakenteet, tekniikat ja mitoitus sekä tuotteiden valmistus suunnitelman mukaisesti.</p> <p>Harjoitustöissä / työtehtävissä opitaan ja harjaannutaan käyttämään ammattialan koneita, laitteita ja työvälineitä</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ammattityöhön liittyvien laskutoimituksien ratkaiseminen ☐ materiaalien hankinta ja taloudellinen käyttö ☐ ammattialan tuotteiden valmistaminen työohjeiden ja työpiirustusten mukaan ☐ työohjeiden ja työpiirustuksien tekeminen valmistamastaan tuotteesta ☐ työvälineiden, koneiden ja laitteiden huolto ☐ ammattialan teknologian ja tietotekniikan käyttö valmistuksessa 	<p>sekä teknologiaa, mm ammattialan tietokoneohjelmia.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
<p>Valmistustaito ja muotoilu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ huollettavuudeltaan ja hinnaltaan käyttötarkoitukseen, -kohteeseen ja tyyliin sopivien ammattialan materiaalien valinta ja niiden taloudellinen käyttö ☐ tavoitteen mukaisen tuotteen valmistaminen ☐ oman toiminnan arviointi ja kehittäminen laatutavoitteiden saavuttamiseksi ☐ tuotteen viimeistely luovutuskuntoon ☐ suunnitelmallinen työskentely sovittuja valmistusaikatauluja noudattaen ☐ mahdollisista poikkeamista neuvottelu ☐ tuotteen valmistaminen arvioiden sen muotoa, mittasuhteita ja valmistustapaa ☐ työtehtävissä syntyneiden ongelmatilanteiden ratkaiseminen ☐ valintojen ja päätöksien tekeminen oma-aloitteisesti ☐ työturvallisuusohjeiden noudattaminen ☐ turvallisten, sopivasti kuormittavien ja vaihtelevien 	<p>Opinnot ovat työpajamaista oppimista, jossa kannustetaan yritteliäisyyteen, vastuulliseen toimintaan, estetiikan ja mittasuhteiden huomioimiseen sekä suunnitelmallisuuteen työskentelyssä.</p> <p>Tuotteita valmistettaessa / työtehtävissä perehdytään laadukkaan ja viimeistellyn tuotteen muotoiluun ja valmistukseen.</p> <p>Tuotteita valmistettaessa huomioidaan ekologiset vaikutukset ympäristöön sekä opitaan oikeat työotteet, ergonomia ja työturvallisuus.</p> <p>Tuetaan opiskelijaa tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittämisen kohteensa sekä kannustetaan itsenäiseen työskentelyyn.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>

	<p>työmenetelmien käyttö ergonomia huomioon ottaen</p> <p>☐ työaikojen noudattaminen ja vastuullisesti toimiminen tavoitteen saavuttamiseksi sovitussa aikataulussa</p>	
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	

2.4 VALINNAISET TUTKINNON OSAT

2.4.1 ASIAKASPALVELU JA MYYNTITYÖN TOTEUTTAMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- palvella asiakkaita erilaisissa myynnin asiakaspalvelutilanteissa
- selvittää asiakkaan tarpeet ja odotukset
- käyttää tietoa myyntituotteista ja palveluista asiakastilanteessa
- käyttää ammattialan osaamista asiakastilanteessa
- suunnitella myyntitapahtumaa
- pitää myyntipaikan viihtyisänä ja houkuttelevana
- toimia työyhteisön jäsenenä
- noudattaa työaikoja.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialansa myyntiin liittyvissä asiakaspalvelutehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista: [Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](https://www.opintopolku.fi/ePerusteet-palvelussa)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.
Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Asiakaspalvelutaidot	<ul style="list-style-type: none"> ☐ asiakkaan tarpeiden selvittäminen ja asiakkaan palvelu aktiivisesti ja kohteliaasti ☐ oman toiminnan arviointi ja kehittäminen laatutavoitteiden saavuttamiseksi sekä toiminnan muuttaminen ja kehittäminen saamansa palautteen mukaan ☐ asiakkaan palvelu kohteliaasti, vuorovaikutteisesti ja esitellen vaihtoehtoja ☐ asiakaspalvelu- ja myyntitilanteissa tilanteen vaatimalla tavalla toimiminen ☐ asiakkaan kanssa keskustelu ja asiakkaan kuuntelu sekä itsensä ilmaisu selkeästi ja luottamusta herättäen	<p>Työssäoppien esim. erikoisliikkeissä (käsityö-, vaatetus-, huonekalu-, tarvike-, materiaali- ja sisustusliikkeissä sekä puodeissa), tavarataloissa, verstaissa, messuilla ja erilaisissa alan tapahtumissa.</p> <p>Työssäoppimisen aikana opitaan huomioimaan asiallisen pukeutumisen ja käytöksen merkitys.</p>
Myyntin edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> ☐ hyllytyksen, esillepanon ja somistuksen tekeminen ☐ oma-aloitteisesti työympäristön toimivuudesta, siisteydestä ja viihtyisyydestä huolehtiminen	<p>Työssäoppien esim. erikoisliikkeissä (käsityö-, vaate-, huonekalu-, tarvike-, materiaali- ja sisustusliikkeissä sekä puodeissa), tavarataloissa, verstaissa, messuilla ja erilaisissa alan tapahtumissa.</p>
Palvelu ja myyntityö	<ul style="list-style-type: none"> ☐ myynti- ja markkinointimenetelmien käyttö ☐ palveluun tai myyntityöhön liittyvän palautteen vastaan ottaminen sekä asiakaspalvelutaitojen arviointi ja kehittäminen	<p>Työssäoppiminen esimerkiksi erikoisliikkeissä (käsityö-, vaate-, huonekalu-, tarvike-, materiaali- ja sisustusliikkeissä ja puodeissa), tavarataloissa, verstaissa, messuilla ja tapahtumissa.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> □ tiedon etsiminen myyntituotteista ja palveluista □ ammattialan osaamisen käyttö ja soveltaminen palvelu- ja myyntityöhön □ työaikojen noudattaminen sekä tilanteen vaatimusten mukaan käyttäytyminen ja pukeutuminen ja työyhteisössä aloitteellisesti toimiminen 	<p>Opiskelija etsii tietoa myyntituotteista ja palveluista sekä hyödyntää niitä asiakaspalvelu- ja myyntityötilanteissa.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön esimerkiksi työpäiväkirjaa pitäen.</p>
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	

2.4.2 KULTTUURIN SOVELTAMINEN KÄSITYÖHÖN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- toteuttaa tuotteen valmistuksen ja/tai rakentamisen töitä
- noudattaa kestävästä kehityksestä johtuvia toimintatapoja
- käyttää perinteisiä työmenetelmiä
- valita työmenetelmät, -välineet ja materiaalit toteutukseen
- käyttää kulttuurista tietoa toteutukseen
- noudattaa voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä
- toimia yhteistyötä tehden
- ottaa huomioon ammatin arvoperustan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialan ammattitaitovaatimusten mukaisissa työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista: [Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](https://www.opintopolku.fi/ePerusteet-palvelussa)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.
Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Kulttuurien tunteminen	<ul style="list-style-type: none"> ☐ eri aikakausien tuotteista tai ympäristöistä ja niiden tyylipiirteistä saadun tiedon käyttäminen ja soveltaminen ☐ nykypäivän ilmiöistä saadun tiedon käyttäminen ja soveltaminen tuotteen valmistuksen eri tehtävissä ☐ alalla vaadittavien kestävän kehityksen mukaisten työ- ja toimintatapoja noudattaminen sekä kestävän kehityksen perinteisten hyväksi havaittujen toimintatapojen hyödyntäminen ☐ perinteisten, nykypäivän ja /tai muiden kulttuurien materiaalien etsiminen, kokeilu ja käyttö ja niiden yhdistely uudella tavalla ☐ tiedon hankkiminen ja soveltaminen eri aikakausien tuotteista tai ympäristöistä ja niiden tyylipiirteistä sekä nykypäivän ilmiöistä tuotteen valmistuksen ja / tai rakentamisen eri tehtävissä ☐ aikaan ja tyyliin liittyvien väri-, muoto- tai tilasommittelun vaikutuksien huomioon ottaminen valittaessa toteutukseen soveltuvia materiaali-, rakenne- ja työtaparatkaisuja	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Opinnot sisältävät tiedonhankintaa eri kulttuureista monipuolisia lähdeaineistoja hyödyntäen (esim. Internet, alan kirjallisuus ja lehdet) sekä tiedon soveltamista valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>Harjoitustöissä / työtehtävissä opitaan käyttämään perinteisiä sekä nykyisiä materiaaleja ja valmistustekniikoita, joita sovelletaan valmistettaviin tuotteisiin.</p> <p>Lisäksi töissä opitaan huomioimaan aikaan ja tyyliin liittyvät väri-, muoto- tai tilasommittelun vaikutukset.</p> <p>Opinnoissa kannustetaan kestävän kehityksen huomioimiseen työ- ja toimintatavoissa.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Kulttuurin tuotteistaminen	<ul style="list-style-type: none"> ☐ toimivien ja innovatiivisten ratkaisujen ideointi ja tuottaminen	<p>Opinnoissa kannustetaan yrittäjämäiseen ja innovatiiviseen otteeseen tuotteita valmistettaessa.</p>

	☐ tavoitteen mukaisen tuotteen tai palvelun valmistaminen ☐ suunnitelmallinen työskentely ☐ oman toiminnan arviointi ja kehittäminen laatutavoitteiden saavuttamiseksi ☐ ammattialan perinteisten ja nykyisten työmenetelmien sekä uusien työtapojen valinta ja käyttö uudella tavalla noudattaen voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä ☐ yhteisissä projekteissa vastuunkantajana työskentely ja yhteistyön edistäminen verkostokumppaneiden kanssa ☐ ammatin arvoperustan mukainen sitoutuminen työhön	<p>Tuotteita valmistettaessa opitaan käyttämään erilaisia valmistustekniikoita perinteitä kunnioittaen.</p> <p>Monialaiset projektit, esimerkiksi puvustus- ja lavastusprojektit, takaavat laadukkaan oppimisen ja ryhmätyötaitoihin harjaantumisen.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	
-	-	

2.4.3 OHJAUSTOIMINNAN TOTEUTTAMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella ja laatia tavoitteet ohjaukselle
- ohjata ja neuvoa ammattityön tekemistä
- arvioida ohjattavien työskentelyä
- laatia työ- ja käyttöohjeita
- laskea ohjauksesta muodostuvia kustannuksia
- vastaanottaa palautetta toiminnastaan
- kehittää toimintaansa palautteen mukaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialan ohjaustehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:
[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](#)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.
Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Ohjauksen suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ohjattavien odotuksien ja valmiuksien arviointi ja tavoitteiden asettaminen ohjaukselle ☐ ohjauksen kokonaissuunnitelman laadinta ☐ ohjausta tukevan ja havainnollistavan materiaalin valinta ja käyttö ☐ kirjallisten työohjeiden tms. havainnollistavan materiaalin laadinta tarpeen mukaan ☐ ohjausprosessin kehittäminen ☐ palautteen vastaanotto ohjaustilanteesta ja toimintatapojen muuttaminen tarvittaessa ☐ ryhmästä tulleiden toiveiden huomioiminen	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Opitaan valmistamaan ohjaustilanteessa tarvittavaa havaintomateriaalia sekä harjoitellaan kädentaitojen ohjausta.</p> <p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm ohjausmenetelmistä, ohjaussuunnitelman ja työohjeiden laatimisesta sekä palautteen antamisesta ja vastaanottamisesta.</p> <p>Ohjausta suunniteltaessa opitaan ottamaan huomioon erilaiset ohjattavat sekä heidän tarpeensa.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p> <p>Työssäoppien ohjaus- ja neuvontatehtävissä esimerkiksi työpajoilla, käsityökeskuksissa ja erilaisissa kerhoissa.</p>

<p>Ohjauksen toteuttaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ työvaiheissa opastaminen neuvoen ja malliksi tehden ☐ ammattikielen käyttö ohjauksessa ☐ kirjallisen tai muun materiaalin antaminen tarpeen mukaan ☐ oman ohjauksen arviointi ☐ yksilön tai koko ryhmän ohjaus valiten harkinnan mukaan kulloinkin käytettävän ohjaustavan ☐ ohjattavien erityistarpeiden huomioiminen ja toiminnan mukauttaminen niiden mukaan ☐ ammattialan sisältöjen sekä niihin kuuluvien erityistaitojen käyttö siten, että ohjaus kohdennetaan ohjattavien oppimisedellytysten mukaan ☐ ohjattavien tarpeiden havainnointi ja niiden huomioon ottaminen ohjauksessa ja ohjattavien edistymisen arviointi ☐ vuorovaikutuksessa ohjattavien kanssa toimiminen sekä ryhmän sosiaalisten suhteiden havainnointi ja niiden huomioiminen ohjaustilanteessa edistäen toiminnalla ryhmäytymistä ☐ yhteisistä pelisäännöistä sopiminen ryhmässä ☐ ryhmän turvallisuudesta huolehtiminen ☐ työhyvinvointia ylläpitävien toimintatapojen käyttö ja edistäminen 	<p>Opinnoissa opitaan valitsemaan, suunnittelemaan ja käyttämään ohjausta tukevaa ja havainnollistavaa materiaalia.</p> <p>Ohjausharjoittelua voidaan toteuttaa mm. työssäoppien ohjaus- ja neuvontatehtävissä esimerkiksi työpajoilla, käsityökeskuksissa sekä erilaisissa kerhoissa.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
<p>Vaadittavat erillispätevydet</p>	<p>Muuta huomioitavaa</p>	

2.4.4 PALVELUN TUOTTEISTAMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- tuotteistaa ammatillisesta osaamisestaan palvelun
- arvioida ammatillisen osaamisen vahvuuksia
- ideoida eri toimintamalleja
- laskea tuotteen tai palvelun kokonaiskustannukset
- kartoittaa ammattialansa palveluja tarjoavia tekijöitä
- markkinoida palveluaan
- ratkaista ongelmatilanteita
- noudattaa tuotteistamisessa ammattialan kestävän kehityksen periaatteita
- noudattaa tehtyjä sopimuksia, tuotevastuu- ja kuluttajansuojalainsäädäntöä
- noudattaa työstä annettuja työturvallisuusohjeita

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialan ammattitaitovaatimusten mukaisessa työtehtävässä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:
[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](https://www.opintopolku.fi/ePerusteet-palvelussa)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.
Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Tuotteistamisen perusteet	<ul style="list-style-type: none"> □ ammatillisen osaamisen vahvuuksien ja mahdollisuuksien arviointi yrittäjänä toimimiseksi ja kehittämistavoitteiden asettaminen osaamiselle □ eri toimintamallien ideointi □ ammattialan palveluja tarjoavien tekijöiden kartoittaminen □ tuotteen tai palvelun kokonaiskustannuksien laskeminen □ tiedon etsintää sopimusjärjestelmistä, tuotevastuu- ja kuluttajansuojalainsäädännöstä sekä immateriaalioikeuksista 	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Tuotteistamisen perusteissa opitaan etsimään ja kokeilemaan erilaisia käsityöyrittäjyyden toimintamalleja sekä kartoitetaan oman ammattialan alueellisia palveluja ja niiden saatavuutta.</p> <p>Lisäksi opinnoissa hankitaan tietoa oman ammattialan lainsäädännöstä, kuluttajansuojasta sekä tuotevastuusta.</p> <p>Opintojen aikana voi perustaa NY-yrityksen ja toimia siinä.</p> <p>Opinnoissa tutustutaan myös oman ammattialan messuihin ja/tai yleisötapahtumiin.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Palvelun tuotteistaminen	<ul style="list-style-type: none"> □ tuotteistamisen toteuttaminen ennakoiden asiakkaan tarpeet □ ammattialan laatuvaatimukset täyttävän työn tekeminen kustannustehokkaasti □ tuotteen tai palvelun tuottaminen käyttäen ja etsien erilaisia työmenetelmiä ja työvälineitä □ työssä syntyneiden ongelmatilanteiden tunnistaminen, niiden ratkaiseminen ja vaihtoehtoisten toimintatapojen löytäminen □ tuotteessa tai palvelussa ammattialan kestävä kehityksen mukaisten toimintatapojen käyttäminen ja niiden kehittäminen 	<p>Opinnoissa opitaan valitsemaan toteutettavan palvelun vaihtoehtoisia markkinointikanavia.</p> <p>Opiskelijat tekevät omaan osaamiseen perustuvia tuotteistamisharjoituksia.</p> <p>Opintojen aikana voi perustaa NY-yrityksen ja toimia siinä.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>

	☐ palvelun toteutuksessa ohjeiden mukaisten suojaimien, työvälineiden ja sopivasti kuormittavien ja vaihtelevien työmenetelmien käyttö ☐ palvelun markkinointi usealla eri menetelmällä	
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	

2.4.5 SISUSTUSTYÖN TEKEMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- hahmottaa sisustuksen kohteen
- ottaa huomioon kohteen tyylin, kulttuurin, käyttötarkoituksen ja asiakkaan asettamat vaatimukset
- dokumentoida kohteen
- toteuttaa ammattialan sisustustöitä
- käyttää sisustamisessa tarvittavia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita
- suunnitella toteutettavaa sisustustyötä käyttäen esitystekniikoita tai mallintamista
- käyttää työssään tila- ja rakennuspiirustuksia sekä muita suunnitelmia
- tehdä sisustustöissä tarvittavia mitoituksia ja laskelmia sekä laskea kustannukset
- tehdä yhteistyötä suunnittelijoiden ja eri alojen ammattilaisten kanssa
- arvioida ajankäyttöä ja noudattaa aikatauluja

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialan sisustustyön tehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:

[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](#)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.
Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Sisustustyön suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> ☐ sisustustyön kohteen hahmottaminen <ul style="list-style-type: none"> - kohteen tyyli, kulttuuri, käyttötarkoitus ja asiakkaan asettamat vaatimukset - tilaan ja ympäristöön vaihtoehtoiset käyttötarkoitukseen sopivat materiaalit ja värit ☐ kohteen dokumentointi ☐ toteutettavan sisustustyön suunnittelu käyttäen esitystekniikoita tai mallintamista ☐ tila- ja rakennuspiirustusten sekä muiden suunnitelmien käyttö ☐ sisustustöissä tarvittavien mitoituksien ja laskelmien tekeminen sekä hinta-arvion tekeminen kokonaiskustannuksista ☐ tarjouksen tekeminen sisältäen materiaalikustannukset ja työhön käytettävän ajan ☐ yhteistyön tekeminen suunnittelijoiden ja eri alojen ammattilaisten kanssa ☐ ajankäytön arviointi 	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Sisustuksia suunniteltaessa opitaan käyttämään erilaisia havainnollistamismenetelmiä sekä vaihtoehtoisia sisustusmateriaaleja ja kalusteita.</p> <p>Suunnittelutöissä opitaan huomioimaan julkisten ja yksityisten tilojen lähtökohtien eroavuudet.</p> <p>Opitaan tiedonhankintaa kirjastoa ja/tai sähköisiä tiedonhankintavälineitä käyttäen.</p> <p>Opinnoissa tutustutaan messuihin ja/tai erilaisiin sisustukseen liittyviin tapahtumiin sekä vierailaan sisustusalan liikkeissä.</p> <p>Suunniteltaessa sisustustyötä opitaan laskemaan materiaalien kulutus, tekemään hinta-arvio kokonaiskustannuksista sekä arvioimaan työhön käytettävää aikaa. Lisäksi tehdään tarjous sisustustyöstä.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Sisustustyön toteuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> ☐ sisustuskokonaisuuden toteuttaminen suunniteltuun tilaan tai ympäristöön 	<p>Valmistettaessa sisustustyötä lasketaan materiaalimenekki sekä sisustustyön hinta joka sisältää työhön käytetyn ajan.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ tilan ulottuvuudet, valaistuksen, akustiikan ja tilan muun sisustuksen huomioiminen valittaessa värejä, niiden syvyysasteita, pintakuvioita, materiaaleja sekä rakenne- ja työtaparatkaisuja ☐ valmiiden osien ja elementtien valinta tuotteiden tarjoajilta sisustettavaan kohteeseen asiakkaan toiveiden mukaan ottaen huomioon tilan tai ympäristön ☐ sisustamisessa tarvittavien työmenetelmien, -välineiden, koneiden ja laitteiden käyttö ☐ kohteeseen ja tyyliin sopivien materiaalien valinta sekä niiden taloudellinen käyttö ☐ ammattialan määräysten ja laatuvaatimusten mukainen työskentely ja osaamisen kehittäminen saamansa palautteen mukaan ☐ uusien ratkaisujen etsiminen ☐ aikatauluista sopiminen ja niiden laadinta sekä noudattaminen ☐ aktiivisesti ja vastuullisesti työskentely yhteistyössä muiden suunnittelijoiden sekä eri alojen ammattilaisten kanssa 	<p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm. tilan eri tekijöistä, valaistuksesta, väreistä, materiaaleista sekä rakenne- ja työtaparatkaisuksista. Opiskelija perustelee valintansa.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
<p>Vaadittavat erillispätevyudet</p>	<p>Muuta huomioitavaa</p>	

2.4.6 STAILAAMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- toteuttaa asiakkaan ulkoasun, kohteen, tilan tai tapahtuman tyylin suunnittelun
- käyttää ammattialan osaamista tyylin suunnittelussa
- seurata trendejä ja tunnistaa tyytlejä
- käyttää ammattialansa tuotteita ja materiaaleja tyylin suunnittelussa
- käyttää työssä esteettisiä tekijöitä

- tehdä yhteistyötä
- noudattaa aikatauluja

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toteuttamalla tyylin suunnittelun. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista: [Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](#)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti. Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Stailaaminen	<ul style="list-style-type: none"> ☐ asiakkaan ulkoasun, kohteen, tilan tai tapahtuman ideointi ja suunnittelu vastuullisesti ja asiakaslähtöisesti ☐ vaihtoehtoisten suunnitelmien laadinta, uusien ideoiden esiin tuominen ja niiden kehittäminen sekä trendien seuraaminen ja erilaisten ratkaisujen kokeileminen ☐ kustannusarvion laskeminen ☐ eri tavoin hankittujen materiaalien valinta ja käyttö ottaen huomioon asiakaslähtöisyyden, 	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Asiakaslähtöisissä stailaustöissä opitaan ideoimaan ja suunnittelemaan sekä toteuttamaan kunkin kohteen /asiakkaan tyyliin sopivan stailauksen.</p> <p>Stailaustöissä opitaan käyttämään monipuolisesti tietoa muodoista, väreistä, suhteista ja kokonaisuuksista huomioiden materiaalien elinkaaren.</p> <p>Opintoihin sisältyy tiedonhankintaa mm trendeistä</p>

	<p>käyttötilanteen ja sen turvallisuuden</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ toteutukseen elinkaareltaan sopivien materiaalien käyttö ☐ esteettisen tiedon käyttö muodoista, väreistä, suhteista, tyyleistä, tasapainoista ja kokonaisuuksista monipuolisesti ☐ alan työvälineiden monipuolinen käyttö ☐ aikatauluista sopiminen ja niiden laadinta sekä toimiminen niiden mukaisesti ☐ asiakkaan kanssa neuvottelu ja toteutettavasta työstä sekä sen vaiheista ja tavoitteista sopiminen ☐ asiakkaan ulkoasun, kohteen, tilan tai tapahtuman tyylin muokkaus, täydentäminen tai uusiminen asiakaslähtöisesti ☐ tyylin suunnittelun arviointi suhteessa tavoitteisiin ja tyylin muotoiluosaamisen kehittäminen saadun palautteen mukaisesti 	<p>kirjastoa ja/tai sähköisiä tiedonhankintavälineitä hyödyntäen.</p> <p>Opinnoissa tutustutaan messuihin ja/tai erilaisiin stailaamiseen liittyviin tapahtumiin sekä vierailaan alan liikkeissä.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	

2.4.7 TAIDEKÄSITYÖN TEKEMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- käyttää itselleen sopivaa persoonallista työskentely- ja ilmaisutapaa
- valmistaa taidekäsiyötuotteita, pieniä tuotesarjoja tai tilataideteoksia
- valita työhön materiaalit ja työtekniikat
- laittaa työnsä esille tilaan, joka korostaa taiteellista ilmaisua tai esitellä työnsä julkisessa tilassa yleisölle
- hyödyntää näyttelymahdollisuuksia
- noudattaa taiteelliseen toimintaan liittyviä eettisiä periaatteita

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialan ammattitaitovaatimusten mukaisissa työtehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista: [Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](#)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti. Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Taidekäsityön suunnittelu ja valmistus	<ul style="list-style-type: none"> ☐ yksilöllisen tuotteen tai piensarjan suunnittelu yksin tai yhteistyössä taidekäsityöntekijän kanssa ☐ taidekäsityötuotteiden, pienien tuotesarjojen tai tilataideteoksien valmistus ☐ valitun kulttuurin tai taidesuunnan ilmentäminen ☐ työhön esteettisesti ja rakenteellisesti ilmaisuun sopivien materiaalien ja työtekniikoiden valinta ☐ kulttuurin tai taiteen ilmiöiden hyödyntäminen työssä ja niiden persoonallinen käsittely ☐ tila-, muoto- ja/tai värisommittelun käyttö 	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Opitaan suunnittelemaan ja valmistamaan erilaisia taidekäsityötuotteita ja / tai tuotesarjoja ottaen huomioon tila-, muoto- ja/tai värisommittelun.</p> <p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm materiaaleista, työmenetelmistä, kulttuureista, esillepanoon liittyvistä tekijänoikeuksista. Lisäksi tutustutaan taidealan organisaatioihin sekä apurahahakemusten tekemiseen.</p> <p>Opintoihin sisältyy taidenäyttelyissä ja/tai taidetapahtumissa käyntejä,</p>

	taidekäsityön suunnittelussa ja valmistuksessa	joissa tutustutaan erilaisiin kulttuurien ja taiteen ilmiöihin. Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.
Taidekäsityön esillepano	☐ vaihtoehtoisten näyttelytilojen etsiminen ja työille/töille soveltuvan esittelypaikan valinta ☐ työn esille laitto yksin tai yhdessä muiden tekijöiden kanssa niin, että esillepano korostaa työn taiteellista ilmaisua ☐ palautteen vastaanotto näyttelyssä kävijöiltä sekä tuotteen/tuotteiden ja niiden esillepanon kehittäminen ☐ taide-elämään liittyvien eettisten periaatteiden sekä työhön ja sen esillepanoon liittyvien aikataulujen, sopimuksien ja tekijänoikeuksien noudattaminen	<p>Opinnoissa tutkitaan ja tutustutaan eri vaihtoehtoihin taidekäsityön esille laittamiseksi.</p> <p>Taidekäsityö voi olla esillä mm. erilaisissa taide- ja yleisötapahtumissa, näyttelyissä tai messuilla, jolloin opitaan toteuttamaan tyyliin, taidesuuntaan ja tilaan sopivia esillepanoratkaisuja.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Vaadittavat erillispätevyudet	Muuta huomioitavaa	

2.4.8 TILAUSTYÖN VALMISTAMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- neuvotella toimeksiantajan / tilaajan kanssa tilaustyön toteuttamisesta
- suunnitella ammattialan tilaustyövalmistusta
- organisoida ammattialan tilaustyövalmistusta
- hinnoitella tilaustyön
- aikatauluttaa tilaustyön
- valmistaa ammattialan tilaustyön asiakkaalle
- viimeistellä tilaustyön
- noudattaa kestäväen kehityksen periaatteita ammattityössä
- noudattaa työn tekemisestä annettuja työturvallisuusohjeita

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialan ammattitaitovaatimusten mukaisissa tilaustyötehtävissä.

Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:
[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi](http://Tutkinnon_osan_arviointitiedot_opintopolku.fi) ePerusteet-palvelussa

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.
Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Tilaustyön valmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> □ toimeksiantajan/tilaajan kanssa tilaustyön toteuttamisesta neuvottelu<ul style="list-style-type: none"> - ammattiterminologian käyttö - tilauksen vastaanotto - työsuunnitelman tekeminen □ ammattialan tilaustyön valmistuksen organisointi<ul style="list-style-type: none"> - työhön tarvittavien materiaalien ja laitteiden valinta -tilaustyön hinnoittelu -tarjouksen tekeminen, joka pitää sisällään sekä materiaalit että työhön käytetyn ajan - tilaustyön aikataulutus - erilaisten näkökantojen esille tuominen rakentavasti työskennellessään toimeksiantajan/tilaajan kanssa □ ammattialan tilaustyön valmistaminen<ul style="list-style-type: none"> - tilaustyöhön sopivien materiaalien valinta ja taloudellinen käyttö	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Opitaan valmistamaan erilaisia asiakas- ja tilaustöitä asiakkaan suunnitelmien ja työpiirustusten mukaisesti huomioiden kestävä kehityksen periaatteet.</p> <p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm. tilauksen vastaanottamisesta, materiaalien menekinlaskennasta, hinnoittelusta, aikataulutuksesta, tarjousten laatimisesta, tuotteen luovutuksesta ja laskutuksesta.</p> <p>Lisäksi opinnot sisältävät integroidusti opintoja mm materiaaleista, toteutustekniikoista ja designista sekä työturvallisuudesta.</p> <p>Tilaustöitä valmistettaessa opitaan ratkaisemaan työtehtävissä syntyneitä</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - työhön sopivien työmenetelmien, -välineiden, koneiden ja laitteiden valinta - työsuunnitelmien / työpiirustuksien lukeminen ja laatiminen - työtehtävässä/työtehtävissä syntyneiden ongelmatilanteiden ratkaiseminen ja valintojen tekeminen - suunnitelmallinen työskentely - tilaustyön viimeistely <p>□ kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - työhön soveltuvien valmistusmenetelmien käyttö ja valinnan vaikutuksien arviointi tuotteen toimivuuteen, kestävyteen, ulkonäköön, laatuun ja hintaan <p>□ työn tekemisestä annettujen työturvallisuusohjeiden noudattaminen sekä työympäristön siisteydestä huolehtiminen ja työyhteisön muiden jäsenten ottaminen huomioon</p>	<p>ongelmatilanteita sekä tekemään valintoja laadukkaan lopputuloksen aikaan saamiseksi.</p> <p>Opitaan tiedonhankintaa kirjastoa ja/tai sähköisiä tiedonhankintavälineitä hyödyntäen.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	

2.4.9 TUOTEKEHITYSPROSESSIIN OSALLISTUMINEN (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- toimia tuotekehitysprojektissa
- suunnitella ja toteuttaa tuotekehitysprosessiin suunnitelmia
- käyttää ammattialan tavan mukaisia suunnittelun ja valmistuksen työmenetelmiä, -välineitä ja materiaaleja
- käyttää suunnitelmiin elinkaareltaan sopivia ammattialan työmenetelmiä, -välineitä ja materiaaleja
- tehdä luonnoksia tai muita ammattialan tavan mukaisia dokumentteja havainnoistaan
- ottaa huomioon väri-, muoto- tai tilasomittelun vaikutukset toteuttaessaan suunnitelmiaan
- ratkaista suunnitelmien /dokumenttien tekemisen ongelmatilanteita
- luoda kontakteja eri alojen ammattilaisiin
- toteuttaa suunnitelmia yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa
- tehdä yhteistyötä eri alojen ammattilaisten kanssa
- käyttää suunnitelmiaan/tekemiään dokumentteja keskustelussa verkostokumppaneiden kanssa
- arvioida omaa työtään ja työskentelyään
- noudattaa aikatauluja ja annettuja ohjeita ja sopimuksia

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialan ammattitaitovaatimusten mukaisissa tuotekehityksen tehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:
[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](#)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.
Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Tuotekehitysprosessiin osallistuminen	<ul style="list-style-type: none"> ☐ kehittämistarpeiden esille tuominen ☐ tuotekehitysprojektissa toimiminen ☐ tuotekehitysprosessin vaihetta tukevien ammattialan suunnitelmien toteutus ☐ ammattialan tavan mukaisten suunnittelun ja valmistuksen työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien käyttö ☐ väri-, muoto- ja/tai tilasommittelun vaikutuksien huomioiminen toteutettaessa suunnitelmia	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Opiskelija osallistuu tuotekehitysprojektiin, jossa hän tekee luonnoksia ja toteuttaa suunnitelmia sekä toimii yhteistyössä eri alojen ammattilaisten kanssa.</p> <p>Harjoitustöissä perehdytään väri-, muoto- ja/tai tilasommittelun vaikutuksiin toteuttaessa tuotetta tai palvelua.</p> <p>Opitaan tiedonhankintaa kirjastoa ja/tai sähköisiä tiedonhankintavälineitä hyödyntäen.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ luonnoksien tai muiden ammattialan tavan mukaisten dokumenttien tekeminen havainnoista ja verkostokumppaneiden dokumenttien tulkitseminen ☐ tuotekehitysprosessin vaiheiden toteutuksesta neuvottelu suunnittelijan/suunnittelijoiden kanssa ☐ kontaktien luominen käsi- ja taideteollisuusalan suunnittelun sekä eri alojen ammattilaisiin tai käsi- ja taideteollisuusalan tapahtumiin osallistuminen ☐ oman työn ja työskentelyn arviointi ☐ tuotekehitysprosessin ongelmatilanteiden ratkaiseminen ja valintojen tekeminen ☐ annettujen ohjeiden ja sopimuksien noudattaminen sekä aikataulujen suunnittelu ja noudattaminen ☐ oman toiminnan kehittäminen saadun palautteen mukaan 	<p>Opinnoissa tutustutaan alan messuihin ja/tai erilaisiin tuotteistamiseen liittyviin tapahtumiin.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
<p>Vaadittavat erillispätevydet</p>	<p>Muuta huomioitavaa</p>	

2.4.10 TUOTTEEN VALMISTAMINEN KÄSITYÖNÄ (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella uniikki- tai piensarjatuotteen tuoteideaa tai tuotetta
- valita tuotteen toteuttamistavan ja tuoteominaisuudet
- käyttää toteuttamiseen soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä ja työvaiheita
- valita tuoteideaan soveltuvia materiaaleja
- hankkia tietoa valmistusmenetelmistä ja materiaaleista
- kehittää kädentaitoaan ja työskentelyään
- kehittää toteuttamisen työmenetelmiä ja -vaiheita
- kehittää valmistuksen työvälineitä
- huoltaa työvälineitä
- laskea kustannuksia

- valmistaa tuotteen
- viimeistellä tuotteen
- ottaa vastaan palautetta
- käyttää työssään toimintakykyä ylläpitäviä työtapoja
- noudattaa työssä annettuja työturvallisuusohjeita

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa toimimalla ammattialan valmistuksen tehtävissä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:

[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](http://Tutkinnon%20osan%20arviointitiedot%20opintopolku.fi%20ePerusteet-palvelussa)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.

Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Tuoteideointi	<ul style="list-style-type: none"> ☐ uniikki- tai piensarjatuotteen tuoteidean tai tuotteen suunnittelu ☐ tiedonhankinta eri valmistusmenetelmistä ja tuotteen/tuotteiden toteuttamiseen soveltuvien materiaalien, työmenetelmien, -välineiden ja työvaiheiden valinta ☐ kustannuksien laskeminen <ul style="list-style-type: none"> - materiaalimenekki - kustannuslaskelmat 	<p>Oppilaitoksessa ja/tai työpaikoilla hankittu osaaminen:</p> <p>Ideointiosaamista harjoitellaan tuoteideointitehtävillä sekä yksin että ryhmissä työskennellen. Opintoihin liittyy mm. messut ja/tai erilaiset kädentaitoihin liittyvät tapahtumat sekä vierailut käsi- ja taideteollisuusalan yrityksissä.</p> <p>Opitaan tiedonhankintaa kirjastoa ja/tai sähköisiä</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - työn osuus tuotteen hintaan ☐ materiaalien, valmistuksen ja työnosuuden vaihtoehtojen vertailu kustannuslaskelmiin 	<p>tiedonhankintavälineitä hyödyntäen.</p> <p>Opintoihin sisältyy integroidusti teoriaopintoja mm. valmistusmenetelmistä, ja – vaiheista, työvälineistä, materiaaleista sekä kustannuslaskelmista.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Uniikki- tai piensarjatuotteen valmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> ☐ suunnitellun tuotteen valmistus ja suunnitelmallinen työskentely ☐ tuotteen muodon, mittasuhteiden ja valmistustavan arviointi ☐ kädentaitojen ja työskentelyn kehittäminen ☐ valmistuksen työvaiheiden ja – menetelmien kehittäminen rinnakkain tuoteominaisuuksien kanssa ☐ työssä syntyneiden ongelmatilanteiden ratkaiseminen sekä valintojen perustelu ja päätöksien tekeminen ☐ tuotteen viimeistely luovutuskuntoon ☐ työvälineiden huolto, oman ja työympäristön turvallisuuden, ergonomian ja toimintakyvyn kehittäminen ☐ ammattialan työturvallisuusohjeiden noudattaminen ☐ palautteen vastaan ottaminen, keskustelu ammattitermein ja valintojen perustelu 	<p>Osaamista harjoitellaan valmistamalla hahmomalleja ja prototyyppejä erilaisia materiaaleja ja tekniikoita käyttäen.</p> <p>Opitaan valmistamaan korkealaatuisia ja viimeistelyjä käsityönä tehtyjä uniikki- tai piensarjatuotteita, joissa on huomioitu tuotteen muoto ja mittasuhteet.</p> <p>Opiskelijat todentavat omaa osaamistaan monipuolisesti joko portfolioon, blogiin tai verkko-oppimisympäristöön.</p>
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	

2.4.11 YRITYSTOIMINNAN SUUNNITTELU (15 OSP)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- arvioida oman osaamisensa tuotteistamista tai markkinoilla olevaa liiketoimintamahdollisuutta
- selvittää perustettavan yrityksen liiketoimintaympäristöä ja kilpailutilannetta
- esittää liikeidean ja yritysmuodon
- laatia yritykselle liiketoimintasuunnitelman
- laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa suunnittelemalla yrityksen perustamiseen ja toimintaan liittyvät tehtävät. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että osoitettava osaaminen vastaa kattavasti tutkinnon perusteissa määrättyjä ammattitaitovaatimuksia, arvioinnin kohteita ja kriteereitä.

Ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta voidaan jatkaa toisessa työpaikassa/työkohteessa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa koulutuksen järjestäjän osoittamassa muussa paikassa niin, että osaamisen osoittamisen kattavuus varmistuu.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit löytyvät perustutkinnon perusteista:

[Tutkinnon osan arviointitiedot opintopolku.fi ePerusteet-palvelussa](#)

Oppimisen arviointi*

Edistymisestä annetaan palautetta suullisesti tai kirjallisesti.

Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja, eikä se vaikuta osaamisen arviointiin.

Osaamisen arviointi*

Osaamisen arviointi suoritetaan arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti asteikolla 1-3.

*Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Teema	Keskeiset sisällöt	Osaamisen hankkiminen esimerkkejä
Oman yritystoiminnan suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> • alan liiketoimintamahdollisuuksien arviointi • alaa koskevan lainsäädännön selvittäminen	Yrittäjyyden verkko-opinnot, lähiopinnot oppilaitoksessa tai starttirahaan oikeuttava koulutus Yrittäjyyden työpajatoiminta

	<ul style="list-style-type: none"> • kilpailutilanteen ja liiketoimintaympäristön selvittäminen • oman osaamisen tuotteistamisen arviointi • liikeidean hahmottaminen 	Yritysvierailut ja yrittäjävierailut oppilaitoksessa
Liiketoimintasuunnitelman ja perustamisasiakirjojen laatiminen	<ul style="list-style-type: none"> • liiketoimintasuunnitelman laatiminen sisältäen: <ul style="list-style-type: none"> ○ markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymät ○ yrityksen eri toimintojen hallinnointi ja resursointi ○ budjetti ○ rahoitussuunnitelma ○ riskienhallinta-analyysi ○ turvallisuussuunnitelma • yritysmuodon valinta • yrityksen perustamiseen liittyvien asiakirjojen laatiminen 	Kirjallisten asiakirjojen tuottaminen ohjeiden mukaisesti: <ul style="list-style-type: none"> • liiketoimintasuunnitelman laatiminen • yrityksen perustamisasiakirjojen laatiminen Internet-palvelujen ja lomakkeiden hyödyntäminen, esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> • www.ytj.fi (mm. perustamisasiakirjat) ja • www.yrityssuomi.fi (mm. Oma Yritys-Suomi – palvelu yrittäjyyttä suunnitteleville)
Vaadittavat erillispätevydet	Muuta huomioitavaa	
-	-	

2.4.12 TUTKINNON OSA AMMATILISESTA PERUSTUTKINNOSTA

Tähän perustutkintoon voidaan sisällyttää yksi ammatillinen tutkinnon osa ammatillisista perustutkinnoista, joiden tutkinnon perusteet Opetushallitus on määrännyt.

Näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon voi valita ainoastaan niitä tutkinnon osia, jotka sisältyvät näyttötutkinnon muodostumiseen.

2.4.13 TUTKINNON OSA AMMATTITUTKINNOSTA TAI ERIKOISAMMATTITUTKINNOSTA

Tähän perustutkintoon voidaan sisällyttää yksi ammatillinen tutkinnon osa niistä ammattitutkinnoista tai erikoisammattitutkinnoista, joiden tutkinnon perusteet Opetushallitus on määrännyt.

Tämän valinnaisen tutkinnon osan laajuudeksi lasketaan ammatillisessa peruskoulutuksessa (ns. nuorten koulutus) 15 osaamispistettä.

3 YHTEISET TUTKINNON OSAT

Yhteiset tutkinnon osat eivät koske näyttötutkintoja.

4 VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT

Vapaasti valittavat tutkinnon osat eivät koske näyttötutkintoja.

5 TUTKINTOA YKSILÖLLISESTI LAAJENTAVAT TUTKINNON OSAT

Tutkintoa yksilöllisesti laajentavat tutkinnon osat eivät koske näyttötutkintoja.

6 KAIKKIA PERUSTUTKINNOJA KOSKEVIA YHTEISIÄ OHJEITA

6.1 ARVIOINTI

Arvioinnissa on kaksi eri ulottuvuutta: **Oppimisen arviointi ja osaamisen arviointi**. Oppimisen arviointi on opiskelijan tai tutkinnon suorittajan oppimisen edistymisen seuraamista ohjaamalla ja kannustamalla opiskelijaa. Oppimisen arvioinnin tavoitteena on, että opiskelija tietää mitä hän osaa ja mitä vielä pitää oppia. Oppimista arvioidaan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta. Opiskelijaa ohjataan kehittämään itsearviointitaitojaan ja mahdollisiin oppimisvaikeuksiin puututaan ajoissa.

Oppimisesta ei anneta arvosanaa, mutta oppimisen eteneminen merkitään tutkinnon osittain tai teemoittain (tutkinnon osan osa) Wilmaan S-merkinnällä. Näyttötutkinnoista S-merkintää käytetään kaikesta valmistavasta koulutuksesta. Wilmassa käytettävät merkinnät oppimisen seurannassa:

S = (oppimistavoitteet) saavutettu

SK = (oppimistavoitteiden) saavuttaminen kesken

Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelijan osaamista ja näyttötutkinnoissa tutkinnon suorittajan **osaamista arvioidaan** aina suhteessa tutkinnon perusteissa oleviin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Ammattitaitovaatimukset ja yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteet (ei näyttötutkinnoissa) vastaavat kysymykseen, mitä on osattava ja arviointikriteerit kysymykseen, minkä tasoisesti edellytetty osaaminen hallitaan. Arviointiasteikko osaamisen arvioinnissa on:

3 = Kiitettävä

2 = Hyvä

1 = Tyydyttävä

Seuraavassa taulukossa on esitetty mitä eroa on oppimisen ja osaamisen arvioinnilla, ja miten osaamisen arviointi toteutetaan ja siitä päätetään ammatillisessa peruskoulutuksessa (pois lukien yhteiset tutkinnon osat) ja näyttötutkinnoissa. Kun opiskelija suorittaa **oppisopimuksella** perustutkinnon ammatillisena peruskoulutuksena, arviointi ja siitä päättäminen toteutetaan kuten ammatillisessa peruskoulutuksessa on ohjeistettu. Kun opiskelija suorittaa oppisopimuksella ammatillisen perustutkinnon näyttötutkintona, hänen tutkintosuorituksensa arviointi ja siitä päättäminen toteutetaan näyttötutkintojärjestelmän toimintatavan mukaisesti.

OPPIMISEN ARVIOINTI AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA JA NÄYTTÖTUTKINTOON VALMISTAVASSA KOULUTUKSESSA		
	Ammatillinen peruskoulutus (ammatilliset tutkinnon osat)	Näyttötutkinto
Oppimisen arviointi/ oppimisen arviointi näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa	<p>Opettaja tai työpaikkaohjaaja arvioi opiskelijan oppimisen edistymistä ohjaamalla ja kannustamalla tutkinnon ammattitaitovaatimusten ja tavoitteiden saavuttamiseen. Edistymisestä annetaan palaute suullisesti tai kirjallisesti.</p> <p>Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja.</p>	<p>Opettaja tai työpaikkaohjaaja arvioi tutkinnon suorittajan edistymistä valmistavan koulutuksen aikana ohjaamalla ja kannustamalla tutkinnon ammattitaitovaatimusten saavuttamiseen. Edistymisestä annetaan palaute suullisesti tai kirjallisesti.</p> <p>Oppimisen arvioinnissa ei käytetä arvosanoja.</p>
OSAAMISEN ARVIOINTI		
Ammattitaidon osoittaminen	<p>Ammattitaito osoitetaan pääasiassa työtä tekemällä eli ammattiosaamisen näytöllä työelämän edellyttämänä kokonaisuuksien hallintana toimielimen hyväksymän suunnitelman mukaisesti.</p> <p>Mikäli ammattitaitovaatimukset eivät tule kattavasti osoitettua työpaikalla, pitää näyttö täydentää jossakin muussa näyttöpaikassa tai oppilaitoksessa. Ammattiosaamisen näytön lisäksi voi olla myös muuta osaamisen arviointia tutkinnon perusteiden mukaisesti.</p> <p>Ammattiosaamisen näytön arvioinnista päättävät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä.</p>	<p>Ammattitaito osoitetaan tutkintotilaisuuksissa pääsääntöisesti työelämän todellisissa työtehtävissä tutkinnon suorittajan henkilökohtaisen tutkintosuunnitelman mukaisesti.</p> <p>Käytännön työtehtävien ja hyväksytyjen tutkintoon sisältyvien erillispätevyyksien lisäksi tutkintosuorituksia voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti ja luotettavasti osoitetuiksi (mm. kirjalliset kuvaukset, videointi ja haastattelu).</p> <p>Työnantajien, työntekijöiden sekä opetusalan edustajat arvioivat tutkintosuoritukset. Itsenäisiä ammatinharjoittajia voidaan käyttää myös arvioijina, jos se on alalle tyypillistä.</p>

Arvioijat	<p>Muilla kuin opettajilla tulee olla sellainen kyseisen alan asiantuntijuus, jota voidaan pitää riittävänä ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnissa.</p> <p>Toimielin päättää ammattiosaamisen näytön arvioijat.</p>	<p>Arvioijilla tulee olla hyvä alan ammattitaito. Vähintään yhdellä arvioijalla tulee olla näyttötutkintomestarikoulutus silloin, kun tehdään tutkinnon osan kolmikantainen arviointiesitys.</p> <p>Tutkintotoimikunta hyväksyy arvioijat.</p>
Arvioinnin toteuttaminen	<p>Arviointi suoritetaan perustutkinnon perusteiden arvioinnin kohteiden ja arviointikriteerien mukaisesti kolmiportaisella asteikolla 1–3.</p> <p>Ammattiosaamisen näytön jälkeen pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja.</p> <p>Arviointikeskustelussa opiskelija esittää oman itsearviointinsa, ja hänellä on mahdollisuus suullisesti täydentää ammattiosaamisen näyttöään.</p> <p>Keskustelun tavoitteena on saada yhteinen näkemys opiskelijan osaamisesta, joka kirjataan arvioinnin kohteittain ammattiosaamisen näyttöjen arviointilomakkeelle.</p>	<p>Arviointi suoritetaan tutkintojen perusteiden arvioinnin kohteiden ja arvioinnin kriteerien mukaisesti, ammatillisista perustutkintoa suorittavilla kolmiportaisella asteikolla 1–3 ja ammatti- ja erikoisammattitutkintoa suorittavilla asteikolla hyväksyty/hylätty.</p> <p>Arvioijat tallentavat tutkintosuorituksesta tekemänsä havainnot arviointilomakkeelle, jonka pohjalta mahdollisen muun arviointiaineiston kanssa tehdään tutkinnon osan arviointiesitys. Tutkintosuoritusten arvioinnit kirjataan arviointilomakkeelle.</p> <p>Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Tämä itsearviointi toteutetaan näyttötutkinnon järjestämissuunnitelmassa sovitulla tavalla.</p> <p>Tutkinnon suorittajaa kuullaan tarvittaessa tutkintotilaisuuden aikana tai sen päätyttyä.</p>
Arvosanasta päättäminen	<p>Arviointikeskustelun päätteeksi pääsääntöisesti opettaja ja työpaikkaohjaaja yhdessä päättävät ammattiosaamisen näytön arvosanan. Muusta tutkinnon osaan sisältyvästä osaamisen arvioinnista päättävät opettajat.</p>	<p>Kun tutkinnon suorittaja on osoittanut kaikki tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ja niiden arviointi on dokumentoitu, arvioijat tekevät tutkinnon osan arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle. Arviointiesitys tehdään tutkinnon suorittajan arviointiaineiston perusteella. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa esitetään tutkinnon osan hyväksymistä tai hylkäämistä. Ammatillisissa perustutkinnoissa arvioijaryhmä</p>

	Tutkintotodistuksen arvosanat määräytyvät osaamisen arvioinnin mukaan.	päätää, millaisella arvosanalla tutkinnon osa esitetään hyväksyttäväksi. Tutkintotoimikunta päättää arvioinnista. Tutkintotodistuksen arvosanat määräytyvät osaamisen arvioinnin mukaan.
--	--	---

Lähde: Arvioinnin opas: Ammatillinen peruskoulutus, näyttötutkinnot. Opetushallitus, Oppaat ja käsikirjat 2015:2

Yhteiset tutkinnon osat muodostavat neljä temaattista kokonaisuutta, joiden osa-alueisiin osaamistavoitteet on laadittu. Näiden neljän tutkinnon osan arvosanat kirjataan tutkintotodistukseen ja osa-alueiden arvosanat kirjataan opiskelijan opintosuoritusrekisteriin. Osaaminen arvioidaan oppilaitoksessa tavoitteiden ja arviointikriteerien mukaisesti. Arvioitavat suoritukset on pyritty laatimaan mahdollisimman pitkälle työelämän todellisia tilanteita vastaaviksi. Näin ne vahvistavat opiskelijan ammatillista osaamista.

Lisätietoa arvioinnista saat Etelä-Savon ammattiopiston arviointisuunnitelmasta sekä tutkintokohtaisista ammattiosaamisen näyttöjen toteutus- ja arviointisuunnitelmista, jotka löytyvät Esedun internetsivujen [Opetussuunnitelmat](#)-alasilulta.

6.2 TYÖSSÄOPPIMINEN

Työssäoppiminen on aidoissa työympäristöissä tapahtuvaa tavoitteellista ja ohjattua opiskelua. Etelä-Savon ammattiopistossa kaikkiin ammatillisena peruskoulutuksena suoritettaviin ammatillisiin perustutkintoihin sisältyy työssäoppimisella hankittua osaamista vähintään 35 osaamispisteen verran. Aikuiskoulutuksessa työssäoppimisen kesto vaihtelee henkilökohtaisen suunnitelman mukaisesti. Lisätietoa ohjauksesta saat Esedun Työssäoppimisen oppaasta, joka löytyy Esedun internetsivujen [Opetussuunnitelmat](#)-alasilulta.

6.3 OHJAUS

Opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta, oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta (Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta 787/2014, 29§).

Opiskelijalla on oikeus saada opetusta sekä henkilökohtaista ja muuta tarpeellista ohjausta. Opiskelijan arvioinnilla ohjataan ja kannustetaan opiskelua sekä kehitetään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. (Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 788/2014 9b.)

Ohjauksen toteuttamisen lähtökohtana on, että opiskelija saa valmiudet toimia oppilaitosyhteisössään, suunnitella opintojaan ja sitoutua opiskeluun. Ohjaus on koko opiskeluajan jatkuva prosessi, jonka tavoitteena on kannustaa ja tukea opiskelijan itsetuntoa ja ammatillista kasvua. Ohjaus on tavoitteellista ja se perustuu opiskelijan tarpeisiin. Se on luonteeltaan

tiedottavaa ja vuorovaikutteista, ammatillisen suuntautumisen ja kehittymisen ohjausta sekä opiskelun ja oppimisen ohjausta.

Opiskelijan ohjaus on moniammatillista yhteistyötä. Ammatillisen koulutuksen opettajan rooli on kannustava ja ohjaava (oppimisen arviointi). Jokaisella ryhmällä on lisäksi oma ryhmänohjaaja, joka vastaa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemisestä. Ryhmänohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä opinto-ohjaajan kanssa, jolla on päävastuu opinto-ohjauksesta ammatillisessa peruskoulutuksessa. Näyttötutkinnoissa päävastuu ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta on vastuuopettajalla/ryhmänohjaajalla ja/tai tutkintovastaavalla. Ohjauksessa tehdään yhteistyötä myös kodin ja oppilaitoksen välillä sekä talon sisäisten ja ulkopuolisten verkostojen kanssa.

Etelä-Savon ammattiopistossa jokaiselle opiskelijalle tehdään opintojen alkuvaiheessa joko HOPS (=henkilökohtainen opiskelusuunnitelma), HEKO (=henkilökohtaistamissuunnitelma näyttötutkinnoissa) tai HEO (=henkilökohtainen opiskeluohjelma oppisopimuskoulutuksessa), jota päivitetään opintojen aikana. erityisopetusta tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan aina kirjallinen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

Lisätietoa ohjauksesta saat Esedun ohjaussuunnitelmasta, joka löytyy Esedun internetsivujen [Opetussuunnitelmat](#)-alasilulta